

Sinopsi: La investigació d'una periodista que coneixerà el Pare Jorge durant el conclave del 2005 i amb la qual ell entaularà una relació d'amistat i acompanyament espiritual serveix de pretext perquè el director ens expliqui, a manera de *biopic* amb nombrosos *flash-backs*, la història del papa Francesc des de la seva joventut i vocació, passant pels seus anys com a provincial dels jesuïtes i després com a arquebisbe a Buenos Aires, fins a la seva elecció com a papa Francesc. La pel·lícula se centra, des d'una perspectiva d'admiració per la vida i les paraules del papa Francesc, en la seva lluita contra la pobresa i la droga a les Viles misèria, la seva austeritat i la seva proximitat amb la gent.

Director: Beda Docampo Feijóo. Basada en el llibre de la periodista Elisabetta Piqué *Francesc, vida i revolució*. **Valors:** La vocació i les seves dificultats, la importància dels avis, l'Església en situacions de dictadura, la decisió davant un embaràs no desitjat, la síndrome postavortament, la capacitat de diàleg, la vocació sacerdotal, el servei als més pobres, el conclave, la missió dels bisbes i del Papa, els problemes del nostre temps. **País:** Argentina. **Any:** 2015. **Productora:** Coproducció, Argentina-Espanya: Benteveo Producciones / Pampa Films / Gloriamundi Producciones / Pentagrama Films. **Gènere:** Drama | Biogràfic. Religió.

Francisco, el padre Jorge

Beda Docampo Feijóo, 2015

En la vida sempre hi ha algun nus per deslligar

L'Ana és una periodista espanyola que ha de cobrir el conclave del 2005, conclave en el qual el cardenal Bergoglio, el pare Jorge, va ser un dels papables. El coneix al tren i des de llavors mantenen una relació d'amistat que ens porta a conèixer millor el papa Francesc, ja que la periodista ha de fer diversos reportatges sobre ell. Però a més el pare Jorge realitza una tasca d'acompanyament espiritual, ja que l'Ana, quan coneix el cardenal, es troba en un moment molt difícil de la seva vida i la seva parella li recrimina "no es tracta de pensar, es tracta de fer".

Quina decisió ha de prendre l'Ana? Per què creus que actua així la seva parella? Quin consell li dóna el pare Jorge?

El Papa li regala una estampa de la Mare de Déu "deslliganusos". **Pregunta't si algú que et demana el que et demana t'estima de veritat.** Aquesta és la Verge deslliganusos, la vaig conèixer en un viatge a Alemanya. És la Mare de Déu embarassada. I l'arcàngel li dóna una cinta amb nusos que ella deslliga. És molt miraculosa, deslliga tots els nusos que ens apareixen en la vida. I encara que no siguis creient t'ajudarà igual, eh?

SABIES QUE...? El pare Jorge va portar d'Alemanya estampes de la Mare de Déu de Knotenlöserin, que en català significa "que deslliga els nusos" en la dècada dels 80 i el 1996 es va pintar el quadre per a l'església de San José del Talar. Avui en dia hi acudeixen milers de fidels a demanar ajuda a la Verge perquè "deslligui" els nusos de la seva vida.

A quins sants té una especial devoció el pare Jorge? Amb quina imatge els representa en el seu escut papal?

El pare Jorge s'alegra de la seva decisió de seguir amb l'embaràs i l'anima a batejar la seva filla, tot i que l'Ana té dubtes perquè no té fe. Reflexionem sobre aquest diàleg entre l'Ana i el pare Jordi.

ANA: Jo és que amb tot el que passa al món no em puc imaginar que hi hagi un Déu al darrere.

PARE JORGE: Però no es tracta d'imaginar, Ana, a Déu no se'l raona. Si volem que ens arribi la fe hem d'obrir-li el cor.

ANA: Doncs es veu que el meu cor en matèria de fe és una caixa forta.

PARE JORGE: Molts dels homes més importants de la història no creien en Déu. Es pot ser espiritual sense ser religiós.

ANA: Encara que volgués batejar-la no ho tindrè fàcil. Sóc mare soltera.

PARE JORGE: Si decideu batejar-la i no trobeu un capellà que vulgui, jo estaré molt feliç de fer-ho.

Com va anomenar el pare Jorge els sacerdots que no van voler batejar-la a Madrid?

INVESTIGA: Hi ha cap requisit per batejar els nens petits? El complia la filla de l'Ana?

Quan més tard mor la mare de l'Anna, el pare Jorge també l'acompanya en aquests moments difícils, i ella li diu: "M'agradaria creure que la meua mare no s'acaba aquí".

El pare Jorge té molt respecte pels agnòstics; al tren a Roma li va dir que admira molt Borges: "Saps qui era Borges? Ell era agnòstic, com tu. Però totes les nits resava el Parnostre. Alguns diuen que era per complaure la mare, però jo crec que no. De tant en tant a tots ens va bé mirar una mica cap al cel". Menjant amb l'Anna i la seva mare els diu: "Cal deixar

espai per al dubte, si algú creu que té les respostes a totes les preguntes, aquesta és la prova que Déu no és amb ell”.

Dialoguem sobre aquesta frase del pare Jorge. El dubte també afecta els creients?

Un el busca, però Déu et troba primer

Quan tenia 17 anys, precisament en la festa de Sant Mateu (1953), va descobrir la seva vocació religiosa a la **basílica de San José de Flores**. Abans de celebrar el dia de l'estudiant amb els seus amics va entrar a l'església i va sentir necessitat de confessar-se. Un sacerdot que no coneixia li va fer plantejar la seva vocació religiosa:

JORGE: De cop em van venir ganes d'anar a l'església, com si algú m'empenyés.

SACERDOT: Déu no empeny ningú; ens crida, en tot cas.

JORGE: Ens crida? ¿Per a què?

SACERDOT: Això ho hauràs de contestar tu mateix. Com diria un místic, l'experiència de Déu ens arriba sense que hi intervingui la nostra pròpia voluntat, cal estar obert. Més tard o més d'hora. Déu et dirà el que vol de tu.

Papa Francesc: «Aquesta confessió em va agafar amb la guàrdia baixa. Va ser com trobar-se amb algú que t'està esperant. Un el busca, però Déu et troba primer, **Francesc parla sovint d'aquest Déu, que ens “primereja” sempre**».

Anomenem *gràcia* l'acostament gratuït i amorós de Déu a nosaltres, la seva bondat que ens ajuda, la força per a la vida que procedeix d'Ell... Gràcia és tot allò que Déu ens atorga sense que ho meresquem el més mínim.

YOUCAT, 388

Jorge anava a estudiar medicina, però Déu el va cridar i va canviar de plans. Compara la seva crida amb la de sant Mateu; de fet, és un dels seus quadres favorits i té relació amb el seu lema papal: ***miserando atque eligendo*** (mirant-lo amb misericòrdia, el va elegir).

Quan anava a Roma solia visitar l'església de Sant Lluís dels Francesos, on es troba el famós **quadre de Caravaggio** *La vocació de sant Mateu*.

En quina escena de la pel·lícula apareix? Qui s'oposa a la seva vocació? Per què? Es van reconciliar?

Però, ja seminarista, es va plantejar deixar el seminari perquè va conèixer una noia que el va “enlluernar”.

Què li va cridar l'atenció d'aquesta noia? Per què creus que va seguir endavant amb la seva vocació religiosa? Jorge va triar entrar a la Companyia de

Jesús perquè l'atreien tres coses, malgrat ser molt indisciplinat. Quines?

<http://www.abc.es/sociedad/20130922/abci-papa-sesenta-anos-vocacion-201309211956.html>

Un provincial en temps difícils

El pare Jorge rebé l'ordenació el 13 de desembre de 1969 i el 1973 va ser elegit provincial de l'Argentina, càrrec que va exercir fins al 1979, en plena dictadura militar. Van ser anys molt difícils en què alguns companys, com els sacerdots Jalics i Yorio, van ser detinguts per l'exèrcit i torturats per la tasca que realitzaven amb els pobres a les Viles, acusats falsament de col·laboració amb la guerrilla. En els conclaves **es difon una campanya de difamació del cardenal Bergoglio**, acusant-lo d'haver tret la protecció als jesuïtes Yorio i Jalics, que van ser segrestats al cap de pocs dies. L'Ana convenç el diari per fer un reportatge i entrevista diverses persones que van conèixer el pare Jordi, entre elles el periodista que va investigar i difondre les acusacions.

PERIODISTA: Jo no faig operacions polítiques, investigo fets. Després que els militars donessin el cop, Bergoglio va treure la protecció de la companyia a Yorio i Jalics i, és clar, aquí els militars van sortir corrent a buscar-los.

ANA: Que els jesuïtes apareguessin vius no dona la raó als qui diuen que va ser Bergoglio el qui va aconseguir que els deixessin anar?

El mateix Jalics, que actualment viu en una casa espiritual a Baviera, ha difós un comunicat en què afirma: “Aquests són els fets: Orlando Yorio i jo no vam ser denunciats per Bergoglio”. Segons Jalics, és fals suposar que el seu segrest i el de Yorio es van produir per iniciativa del pare Bergoglio.

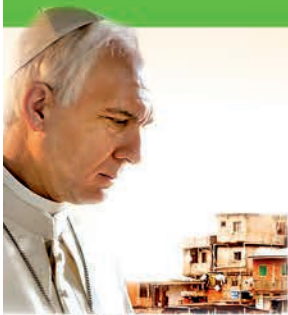
<http://www.elmundo.es/elmundo/2013/03/20/internacional/1363810073.html>

En la pel·lícula el pare Jorge respon les preguntes de l'Ana sobre les gestions que va fer per alliberar-los. I és que el mateix Bergoglio va respondre com a testimoni en un judici que els va advertir del perill que corrien i dels falsos rumors que es difonien sobre ells. Quan van ser segrestats, ell mateix es va reunir dues vegades amb l'exdictador Jorge Videla i unes altres dues amb l'almirall Massera per demanar l'alliberament dels dos sacerdots. «**Afortunadament, temps després van ser alliberats; primer perquè no van poder acusar-los de res, i segon, perquè ens vam moure com bojos. Aquella mateixa nit en què em vaig assabentar del seu segrest vaig començar a moure'm**».

DEBAT: Creus que “va faltar coratge” per denunciar i acabar amb la situació de repressió durant la dictadura? En quines altres situacions gran part de la jerarquia eclesial i dels catòlics han mirat cap a un altra banda o no han estat prou valents per denunciar les violacions de drets humans?

Fr

Una vocació de servei, d'acollida i de reconciliació

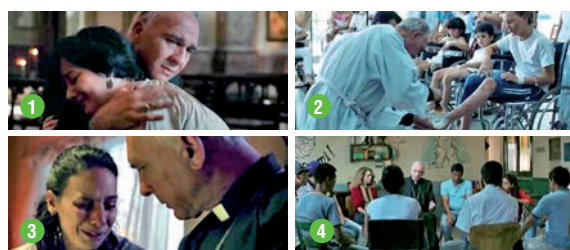
Entre 1980 i 1986 el pare Jorge va ser rector del Col·legi Màxim de Sant Josep, a San Miguel, on també havia estudiat Teologia. L'Ana entrevista José, exseminarista i deixeble del pare Jorge durant aquells sis anys.

Sabies que a la capella del col·legi va ser on es va ordenar sacerdot? Quina tasca feia el pare Jorge al col·legi?

El 1998 va ser nomenat arquebisbe i des del principi es va dedicar a la tasca pastoral a Buenos Aires amb un equip de capellans "villeros", destacant per la seva austeritat i eliminant despeses innecessàries per a ell, com el cotxe o la residència episcopal.

Durant la pel·lícula veiem diversos gestos d'acollida, proximitat i reconciliació per part de l'arquebisbe Bergoglio. Posa'n algun exemple.

Relaciona la frase del pare Jorge amb l'escena:

Aquesta és la Mare de Déu de Luján. Te la dono perquè sé que jugarà per a tu. Quan estiguis cansat, mira la Mare de Déu i demana-li que llanci la pilota a fora, fins que tinguis força per tornar al partit. Cal trobar una passió a la vida. Si no, és molt més fàcil caure en les drogues. En qualsevol tipus de drogues. És terrible el que et va passar, però l'odi no et curarà la ferida. Coneixes les mares del dolor? Són mares a les quals els va passar el mateix que a tu i que lluiten perquè no li torni a passar a ningú. La Mare de Déu està amb aquestes mares, està amb tu. La Mare de Déu sap el que és que li matin un fill. Déu és misericòrdia, ell sap que t'has penedit de cor. Segur que en aquest moment ja t'està perdonant.

Un bisbe que denuncia el treball esclau, la droga i la corrupció

A més de ser un bisbe proper i senzill, és un bisbe valent que, com un profeta i sense importar-li les amenaces, denuncia l'esclavitud en què viuen moltes persones a l'Amèrica Llatina i a l'Argentina, el greu problema de la droga o la corrupció.

Una de les seves homilies més recordades és precisament la denúncia de l'esclavitud davant d'un galpón (un taller o magatzem de tèxtil esclau clandestí) que es va incendiar, i on van perdre la vida sis persones, entre elles una embarassada i quatre nens.

"Per què som aquí? Perquè en aquest taller han mort els nostres joves. A l'escola ens

ensenyen que l'esclavitud es va abolir, però això és un conte. En aquesta ciutat no es va abolir l'esclavitud. En aquesta ciutat s'explota els treballadors clandestins, s'explota les dones per a la prostitució, s'explota els nois per a la mendicitat. Aquesta ciutat, vanitosa i pecadora, aquesta ciutat sofrent, necessita plorar. Buenos Aires és una ciutat que suborna, que adorm consciències. En aquesta ciutat es tracta millor un gos que els esclaus. Aquesta ciutat necessita plorar per l'esclavitud dels seus fills".

INVESTIGA: Com es diu la marca de roba de comerç just que va sorgir a l'Argentina, col·labora amb cooperatives tailandeses i va ser recolzada per Bergoglio?

El pare Jorge se sent segur i estimat a les Viles, però s'oposa totalment a les drogues, que destrueixen la joventut a les Viles i fomenten la violència. Però els traficants amenacen els seus capellans "villeros". Bergoglio els dona suport, denunciant públicament la situació i celebrant la missa amb ells a l'església de la Mare de Déu de Caacupé, de la Villa 21.

— Ei, capellà, si segueixes tocant les pilotes amb el tema de la droga, acabaràs surant al rierol.
PARE JORGE: Veniu ara mateix a viure a la cúria.
CAPELLA DE LA VILA: Si em treus de la Vila, jo deixo els hàbits i vinc a viure aquí. He d'anar a fer la denúncia a la policia.
PARE JORGE: No, espereu. Queda't tranquil, demà et truco, deixeu-me pensar.

HOMILIA DE BERGOGLIO: "Avui vull parlar-los dels poderosos mercaders de les tenebres. Vull parlar-los dels que fan diners venent droga a la nostra gent. Ahir un dels nostres capellans va ser amenaçat i aquestes amenaces no són per desatendre-les. I aquestes amenaces no sabem on poden acabar. I aquest no és un problema dels capellans, és un problema de tots i de cadascú".

Et sembla valenta l'actitud dels capellans de les Viles? I la del seu bisbe Bergoglio? Creus que seria millor que sortissin de les Viles per protegir la seva vida en cas d'estar amenaçats? En quina altra pel·lícula apareix retratada la tasca dels capellans «villeros» enfront dels traficants?

M'agrada passejar com Jesús i la Mare de Déu

El pare Jorge té gestos de senzillesa i austeritat que cridaven l'atenció ja quan era arquebisbe a Buenos Aires i ara com a Papa, per exemple viatjar en transport públic, preferir habitacions senzilles a palaus episcopals, passejar per les viles o rentar-se la roba.

DIALOGUEM: Quins gestos del papa Francisc t'han cridat més l'atenció en la pel·lícula? T'has fixat en els gestos que realitza tot just és elegit Papa?

El pare Jorge, a més de ser molt proper amb la gent, té un **gran sentit de l'humor**.

Recordes algun exemple d'“humor porteño” en la pel·lícula? I algun “zasca”?

Conclave: Sóc un gran pecador, però confio en la misericòrdia i la paciència de Déu

L'arquebisbe de Buenos Aires no era dels més tinguts en compte per la premsa i els analistes el 2005. “Un arquebisbe que actua com un capellà de barri i es passa el dia als suburbis triat com a primer Papa llatinoamericà? Per favor, no té cap possibilitat”, li va dir l'analista a l'Ana. En el segon conclave, del 2013, ja tenia més possibilitats i una xerrada seva als cardenals al preconclave sobre les perifèries existencials va deixar molt bona impressió.

“Hi ha dues Esglésies. L'església mundana, que viu per a si mateixa, dedicada a si mateixa. Una Església imbuïda de narcisisme que no deixa sortir Jesucrist, i després hi ha una altra Església, l'Església evangelitzadora, l'Església que surt de si mateixa, l'Església, l'Església de la Paraula de Déu. L'Església ha d'estar a la perifèria, no només a la perifèria geogràfica, la perifèria existencial, la perifèria del dolor i de la injustícia, la perifèria de l'absència de fe”.

Sant Francesc el segueix acompanyant fins al conclave. Com diu un catòlic a l'Ana esperant l'*Habemus Papam* a la plaça del Vaticà i vaticinant el nom del nou Papa: “La nacionalitat no és important. Déu li va dir a sant Francesc: La meua casa està torta, reconstrueix-la. Necessitem una Església pobra per als pobres”.

INVESTIGA: Quin Papa va tenir la visió d'un pobre germà, sostenint una Església que s'esfondrava, i després va resultar que era sant Francesc? Què diu el papa Francesc quan és elegit i li pregunten si accepta?

Però no tots estan contents. Algun diu després del conclave: “Més d'un es penedirà d'haver-lo votat”.

I és que ja li deia el seu amic José a l'Ana: “Bergoglio té un munt de fronts oberts, i un d'aquests fronts és el dels bisbes més conservadors, que li retreuen que digui que hi ha pastors prínceps o que hi ha molts capellans que estan obsessionats amb la moral però de la cintura cap a avall, o que estigui parlant de l'omissió de l'Església per l'abús a menors; un altre front és el dels interessos econòmics als quals afecten les

seves lluites, òbviament. L'altre front és el de la gent que té molt poder i a la qual mai li agrada que li diguin el que va malament”.

Quins fronts creus tu que té l'Església en l'actualitat? Pensa en alguns fronts interns i uns altres d'externs. Com es podrien solucionar?

Què saps sobre els conclaves?

1. D'on ve la paraula **conclave**?
2. Poden tenir els cardenals durant el conclave contacte amb el “món exterior”?
3. On s'acostuma a celebrar el conclave?
4. Quants vots ha d'aconseguir un cardenal per ser triat papa?
5. Per què surt fumata negra o blanca depenent de si és o no elegit papa?
6. Quan el nou papa és presentat al balcó de la basílica, es fa servir la fórmula tradicional *Habemus Papam* i el Papa imparteix la benedicció *Urbi et Orbi*. Què va demanar el papa Francesc quan va sortir a saludar i donar la benedicció poc després de ser elegit?

SABIES QUE l'elecció papal més llarga de la història es va allargar gairebé durant tres anys? Les autoritats locals, cansades d'esperar, van segellar les portes del palau on els 18 cardenals es reunien a votar, forçant-los a prendre una decisió. El nou Papa va ser Gregori X i va ser el qui va legislar el 1274 que els electors serien tancats “amb clau” fins que decidissin, d'aquí la paraula **conclave.**

Quines escenes apareixen al final de la pel·lícula sobre els viatges i gestos del Papa? Quin viatge recent ha faltat en les imatges finals?

A més de la seva preocupació pel **diàleg interreligiós**, la **pobresa** i l'**exclusió**, l'**esclavitud** o la **situació dels refugiats**, el papa Francesc, imitant al seu sant favorit i el seu *Càntic a les criatures*, s'ha preocupat especialment pels **problemes mediambientals** i ha escrit la seva segona encíclica sobre aquest tema: LAUDATO SI.

“Els joves ens reclamen un canvi. Ells es pregunten com és possible que es pretengui construir un futur millor sense pensar en la crisi de l'ambient i en el patiment dels exclosos”.

LAUDATO SI, 3

Trija una frase de l'encíclica que t'agradi i explica als teus companys per què l'has triat:

<http://www.vidanueva.es/2015/06/18/la-enciclica-laudato-si-del-papa-francisco-en-50-frases/>

Saps com vol ser recordat el papa Francesc? “Vull ser recordat com un bon paio, com una persona que va fer el que va poder” (Papa Francesc).

Realitza el qüestionari per comprovar què has après amb aquesta pel·lícula:

<http://goo.gl/forms/hQ48Nnfv8ZetBeJY2>

Guies elaborades per Setmana de Cinema Espiritual.

ORGANITZEN: Delegacions de Joventut de Barcelona, Terrassa, Sant Feliu de Llobregat, Vic, Tarragona, Girona, Lleida, Solsona, Urgell, Mallorca i Menorca.

COL-LABORA:

Fundació
Escola Cristiana
de Catalunya